

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента Савранчук Людмили Леонідівни на дисертаційне дослідження Щоткевича Остапа Євгенійовича «Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю», поданого до захисту у спеціалізовану вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. На сьогоднішній день термін «безпека» набув особливого значення для всіх членів українського суспільства, незалежно від віку та статі. Відповідно до ст. 3 Конституції України законодавець визнає безпеку однією з найвищих соціальних цінностей, що гарантуються державою, поряд з життям і здоров'ям людини, її честю і гідністю, недоторканністю, а також головним обов'язком держави перед людиною.

В Україні розроблений комплекс проєктів «Безпекове середовище» як важлива складова майбутньої української Доктрини, над активно працює Міністерство внутрішніх справ України, діяльність якого спрямована на забезпечення безпеки громадян України під час та після війни, з особливим акцентом на вдосконалення системи спостереження за безпекою та залучення бізнесу та громадськості до виконання певних правоохоронних завдань.

На охоронну діяльність як господарську діяльність з надання послуг фізичними та юридичними особами покладається ряд цілей державного нагляду (контролю), а саме: життя та здоров'я людини; належна якість продукції, робіт та послуг (немайнові блага); належна якість продукції робіт та послуг (майнові блага); національна безпека держави та інші суспільні інтереси – особливо власність (майно).

В Україні суб'єкти охоронної діяльності досить часто взаємодіють з правоохоронними органами та громадськістю, таких як: Збройних Сил України, Сил територіальної оборони України, Національної поліції України та Національної гвардії, що виражається в охороні громадського порядку та державного кордону. На сьогоднішній день охоронні компанії набули нових

завдань у переліку функціональних обов'язків, зокрема, це евакуація людей та "полювання" на російських диверсантів. Тому адміністративно-правові дослідження взаємодії органів безпеки з правоохоронними органами та громадськістю набувають особливого значення в сучасних умовах, та є досить актуальними.

У зв'язку із цим, актуальність теми дисертації О.Є. Щоткевича «Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю» не викликає сумнівів як у науковому, теоретичному, так і практичному аспектах.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Вивчення дисертації та наукових публікацій автора засвідчують логічність структури дослідження, що надало можливість дисертанту визначити мету, об'єкт, предмет і завдання роботи та всебічно й повно проаналізувати задекларовану тему.

У роботі використано сукупність загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів пізнання, які дали змогу висвітлити й вирішити низку теоретичних та практичних питань теми дослідження.

Дисертант проаналізував значну кількість джерел (146 найменування), ґрунтовно вивчив роботи інших науковців, що надало можливість вирішити наукову задачу, сформулювати пропозиції та рекомендації з удосконалення адміністративно-правових засад взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю.

Науково-теоретичне підґрунтя дисертації становлять праці фахівців у галузі загальної теорії держави та права, управління, адміністративного права та процесу, поліцейського права, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною базою дисертації є Конституція України, чинні нормативно-правові акти України, міжнародно-правові акти, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, рішення та постанови Кабінету Міністрів України, нормативні акти центральних органів виконавчої

влади, нормативні й індивідуальні акти Національної поліції України, органів місцевого самоврядування, що регламентують діяльність із реалізації адміністративно-правових засад взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю. Викладені в дисертації висновки й положення, що становлять її новизну, розроблені автором особисто. В опублікованих у співавторстві наукових публікаціях особистий внесок дисертанта становить не менше 50 % матеріалу.

Результати наукового дослідження викладено в чотирьох наукових публікаціях за темою дослідження та статті опубліковано в наукових фахових виданнях України, трьох тез доповідей і наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Отже, дисертація О.Є. Щоткевича «Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю» виконана на високому науковому рівні.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Дисертація О.Є. Щоткевича є одним з перших системних досліджень, у якому комплексно з використанням сучасних методів пізнання та з урахуванням новітніх досягнень правової науки проаналізовано теоретичні і прикладні проблеми адміністративно-правових засад взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю, на основі аналізу нормативно-правових актів, наукових та історіографічних джерел, узагальнень правозастосовної практики правоохоронних органів в Україні й закордонного досвіду.

У роботі сформульовано низку результатів і висновків, що були отримані вперше і мають високий ступінь наукової новизни.

Зокрема, новизна отриманих результатів полягає в тому, що у вітчизняній науці вперше робота є одним із перших в Україні комплексних монографічних досліджень, у якому з урахуванням доктринальних положень, законодавства та правозастосовної практики здійснено комплексний аналіз

адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю, розкрито проблемні питання, які виникають під час її реалізації, а також зроблено спробу визначити шляхи їх подолання.

Так, автором уперше комплексно досліджено сформульовано поняття взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю; обґрунтовано доцільність розуміння правоохоронної діяльності за її завданнями, обумовленими кримінологічною ситуацією у суспільстві та рівнем економічного розвитку останнього; виокремлено детермінанти, що визначають основні напрями взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю, а саме: специфіка діяльності активного учасника, характеристика сторін, що беруть участь у цій діяльності, та особливості власне процесу взаємодії; запропоновано визначати делегування МВС правоохоронних функцій у сфері охорони структурним підрозділам Національної поліції України та суб'єктам недержавної охоронної діяльності як аутсорсингову взаємодію; виокремлено основні принципи організації взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю, зокрема, верховенство права, законність, підзвітність та прозорість.

Також дістали подальший розвиток: пропозиції щодо 1) вчення про взаємодію як динамічне явище, основними властивостями якого є постійний рух на встановлення фактичних стійких зв'язків, зміна суб'єктно-об'єктних відносин її учасників, вплив один на одного щонайменше двох об'єктів у сфері спільного функціонування, внаслідок якого відбувається почергова зміна активного статусу кожної із сторін на пасивний; 2) теоретичні положення щодо критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження охоронної діяльності; 3) диференціація змістових компонентів цивільного контролю, що здійснюється за повноваженнями правоохоронних органів, та громадського нагляду; 4) історична періодизація адміністративно-правового забезпечення взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з

правоохоронними органами та громадськістю; 5) доречності функціонування терміну «неправові форми» щодо дій державних органів виконавчої влади, юридичних та фізичних осіб, які не мають закріпленого механізму регуляції.

Крім зазначеного, у роботі містяться інші положення, висновки та рекомендації, які в сукупності забезпечують цілісність наукової новизни здійсненого дослідження.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість отриманих результатів дослідження, сформульованих положень і висновків дисертаційної роботи О.Є. Щоткевича не викликають суттєвих зауважень. Висновки в дисертації сформовано відповідно до отриманих результатів, вони мають вагому аргументацію, свідченням чого є використана методологія дослідження, яка ґрунтується на сукупності загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів та прийомів наукового пізнання.

Обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, також забезпечена емпіричними даними, які охоплюють результати особистих спостережень з використанням власного досвіду роботи автора.

Отже, результати дисертаційного дослідження О.Є. Щоткевича, які винесено на захист, є достатньо аргументованими, обґрунтованими, логічними та переконливими, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методології наукової діяльності. Наукові результати й положення, що винесені на захист, отримано завдяки використанню різноманітних методів, таких як історико-правовий, порівняльно-правовий, діалектико-матеріалістичний, функціональний та системно-структурний, герменевтичний та формально-догматичний, соціологічного дослідження та статистичний та методи аналізу, синтезу, дедукції, індукції.

Постановка завдань, визначення мети, об'єкта та предмета дослідження є чіткими, зрозумілими й такими, що цілком відповідають загальним вимогам. Завдання наукового пошуку виконано, мети роботи досягнуто.

Отже, поставлені наукові завдання виконано на високому методологічному рівні, а дисертант опанував необхідні компетенції для рівня доктора філософії.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено й надалі може бути використано у: - освітньому процесі – під час проведення усіх видів занять зі здобувачами вищої освіти при вивченні навчальних дисциплін «Взаємодія з населенням на засадах партнерства», «Поліцейська діяльність», «Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини в правоохоронній діяльності», «Актуальні проблеми поліцейської діяльності», «Актуальні проблеми превентивної діяльності органів Національної поліції», «Забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності», «Партнерство поліції з іншими органами публічної адміністрації та суспільством», «Забезпечення прав людини в діяльності поліції» (акт впровадження Одеського державного університету внутрішніх справ від 25 липня 2023 р.); - науково-дослідній діяльності – для подальшого дослідження адміністративно-правових засад взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю, а також під час підготовки підручника «Поліцейське право» та навчальних посібників «Поліцейська діяльність» та «Адміністративне право (у схемах і коментарях)» (акт впровадження Одеського державного університету внутрішніх справ від 21 липня 2023 р.); - законотворчій роботі – під час підготовки проєктів законів України «Про державний захист працівників суду й правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 р., «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22 червня 2000 р., «Про охоронну діяльність» від 22 березня 2012 р., «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 р.; - практичній діяльності – під час удосконалення

взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація О.Є. Щоткевича викладена українською мовою та має чітку структуру, що відповідає вимогам МОН України та Порядку присудження ступеня доктора філософії. Дисертація містить анотацію, список публікацій, зміст, перелік умовних позначень, вступ, три розділи, які охоплюють вісім підрозділів, висновки, список використаних джерел і додатки. Загальний обсяг дисертаційного дослідження – 230 сторінок, з яких обсяг основного тексту – 194 сторінки.

Анотація в стислій формі відображає основні тези дослідження, викладена українською та англійською мовами, доповнена переліком публікацій здобувача, у яких висвітлено основні результати дослідження.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дослідження, схарактеризовано ступінь наукової розробленості, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету дослідження, окреслено поставлені завдання наукового пошуку, сформульовано об'єкт і предмет дослідження, описано використані методи пізнання, емпіричну базу, аргументовано наукову новизну отриманих результатів, зазначено про особистий внесок здобувача й інформацію щодо апробації матеріалів дисертації.

У **розділі I** «Теоретико-методологічні засади дослідження взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю» містяться характеристика поняття, ознак та основних напрямів взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю; особливості адміністративно-правового статусу суб'єктів охоронної діяльності, правоохоронних органів та громадськості як сторін взаємодії; генезис розвитку та сучасний стан адміністративно-правового забезпечення взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю.

У розділі 2 «Форми взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю» містяться характеристика поняття та класифікація форм взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю; правові форми взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю; неправові форми взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю.

У розділі 3 «Організація взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю» міститься характеристика основних принципів організації взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю; делегування повноважень суб'єктів охоронної діяльності іншим правоохоронним органам та громадськості; основні напрями оптимізації та підвищення ефективності організації взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю в умовах воєнного стану.

Після кожного розділу й дисертації загалом сформульовано висновки, у яких вичерпно висвітлено зміст розглянутих питань. Висновки відповідають отриманим результатам, мають належну аргументацію, мають високий рівень достовірності.

Зазначене дає підстави стверджувати, що дисертація О.Є. Щоткевича відповідає встановленим вимогам і є завершеною науковою працею, результати якої виконують актуальне наукове завдання – висвітлення правового аналізу адміністративно-правових засад взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Загалом позитивно оцінюючи наукову роботу, необхідно спрямувати увагу на деякі дискусійні питання, які потребують, на нашу думку, додаткової аргументації або пояснень під час захисту:

1. У науковій новизні отриманих результатів автор зазначає, що вперше було виокремлено детермінанти, що визначають основні напрями взаємодії

суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю, а саме: специфіка діяльності активного учасника, характеристика сторін, що беруть участь у цій діяльності, та особливості власне процесу взаємодії, проте у висновках автором не наводяться вищевказані дефініції та не пропонується закріпити їх у нормативно-правових актах.

2. У підрозділі 3.2. «Делегування повноважень суб'єктів охоронної діяльності іншим правоохоронним органам та громадськості» автором наводиться зарубіжний досвід у галузі приватної безпеки країн Республіки Косово, Республіки Хорватії, Болгарії, Французької Республіки, Сполученого Королівства Великої Британії, Ірландії та Королівства Нідерландів ЄС, країн Південно-Східної Європи та наводить доречний досвід для наслідування у законотворенні

Проте у розділі та висновках дисертаційного дослідження не пропонується запозичення основних напрямів імплементації зарубіжного досвіду особливостей охоронної діяльності іншим правоохоронним органам та громадськості вищезазначених країн та закріплення у нормативно-правових актах України.

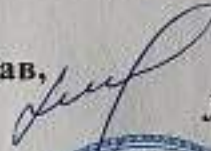
Ці зауваження і побажання є рекомендаційними, загалом не позначаються на позитивній оцінці дисертації та спрямовані на поглиблення наукової дискусії під час прилюдного захисту.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій автора фактів порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертація О.Є. Щоткевича є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації поставленим вимогам. Дисертація О.Є. Щоткевича «Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю», представлена на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, що має вагоме

теоретичне та практичне значення, за своїм змістом відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року, № 44, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор – Остап Свгенійович Щоткевич заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Доцент кафедри публічного
управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Людмила САВРАНЧУК

